Podstawowe pojęcia prawa finansów publicznych (UFP)

1. Pojęcie finansów publicznych (art. 3)
2. Pojęcie środków publicznych (art. 5)
3. Pojęcie przychodów publicznych (art. 5 ust. 1 pkt.4)
4. Pojęcie dochodów publicznych (art. 5 ust. 2)
5. Pojęcie jednostek sektora finansów publicznych (art. 9)
6. Pojęcie rozchodów publicznych (art. 6 ust. 2)

Pojęcie finansów publicznych w UFP (art. 3) – ujęcie ekonomiczno-finansowe

Finanse publiczne obejmują **procesy** związane z gromadzeniem **środków publicznych** oraz ich rozdysponowywaniem, w szczególności:

1. gromadzenie dochodów i przychodów publicznych;
2. wydatkowanie środków publicznych;
3. finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa;
4. zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne;
5. zarządzanie środkami publicznymi;
6. zarządzenie długiem publicznym;
7. rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej

Pojęcie finansów publicznych w doktrynie prawa finansowego

Finanse publiczne obejmują stosunki publicznoprawne związane z gromadzeniem i wydatkowaniem środków publicznych przez podmiot publiczny.

Stosunki publicznoprawne to stosunki gdzie jedną ze stron jest podmiot publiczny (państwo, samorząd) drugą dany podmiot prawa prywatnego.
Jako takie charakteryzuje te stosunki brak równorzędności stron tzn. pozycja podmiotu publicznego jest zawsze uprzywilejowana.

Pojęcie środków publicznych w UFP (art. 5 ust. 1)

Środkami publicznymi są:

1. **dochody publiczne**;
2. środki pochodzące z budżetu UE;
3. środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
4. **przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych** (dalej wymienione – następny slajd);
5. przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.

Pojęcie przychodów budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek sektora finansów publicznych (przychodów publicznych) (art. 5 ust. 1 pkt.4)

Przychody budżetu państwa i budżetu jednostki samorządu terytorialnego pochodzą z:

a) sprzedaży papierów wartościowych,

b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,

c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,

d) z otrzymanych pożyczek i kredytów,

e) z innych operacji finansowych.

Pojęcie dochodów publicznych w UFP (art. 5 ust.2)

Dochodami publicznymi są:

1. **daniny publiczne**, do których zalicza się:

- podatki,
- składki,
- opłaty,
- wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych spółek SP, a także
- inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych wynika z odrębnych ustaw.

Pojęcie dochodów publicznych w UFP (art. 5 ust.2) - cd.

2. inne dochody budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych należne na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych;
3. wpływy ze sprzedaży wyrobów i usług świadczonych przez jednostki sektora finansów publicznych;

Pojęcie dochodów publicznych w UFP (art. 5 ust.2) - cd.

4. wpływy z mienia jednostek sektora finansów publicznych, do których zalicza się w szczególności:

a) wpływy z umów najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze,

b) odsetki od środków na rachunkach bankowych,

c) odsetki od udzielonych pożyczek i od posiadanych papierów wartościowych,

d) dywidendy z tytułu posiadanych praw majątkowych.

Pojęcie dochodów publicznych w UFP (art. 5 ust.2)

5. spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz jednostek sektora finansów publicznych;
6. kwoty uzyskane przez jednostki sektora finansów publicznych z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji;
7. odszkodowania należne jednostkom sektora finansów publicznych;
8. dochody ze sprzedaży majątku, rzeczy i praw, niestanowiące przychodów w rozumieniu ust. 1 pkt. 4 lit. a i b.

Pojęcie jednostek sektora finansów publicznych (art. 9 UFP)

Sektor finansów publicznych tworzą:
1. organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;
2. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki;
3. jednostki budżetowe;
4. samorządowe zakłady budżetowe;
5. agencje wykonawcze;
6. instytucje gospodarki budżetowej;
7. państwowe fundusze celowe;
8. ZUS i zarządzane przez niego fundusze oraz KRUS i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS;

Pojęcie jednostek sektora finansów publicznych (art. 9 UFP)

9. Narodowy Fundusz Zdrowia;
10. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
11. uczelnie publiczne;
12. Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;
13. państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz państwowe instytucje filmowe;
14. inne państwowe i samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego

Pojęcie władztwa finansowego podmiotu publicznego

Państwu (samorządowi terytorialnemu) jako uczestnikowi stosunków publicznoprawnych w oparciu o które następuje gromadzenie środków publicznych i ich rozdysponowywanie przysługują określone atrybuty (uprawnienia).
Atrybuty te (uprawnienia) dotyczą zasad gromadzenia i rozdysponowywania środków publicznych.
Atrybuty te składają się na pojęcie **władztwa finansowego państwa (samorządu terytorialnego)**.

Atrybuty władztwa finansowego państwa

1. suwerenne, samoistne i **wyłączne** prawo do stanowienia pieniądza krajowego jako ważnego środka płatniczego, oraz prowadzenia związanej z tym polityki pieniężnej;

2. suwerenne samoistne i **pierwotne** prawo do stanowienia i egzekwowania danin publicznych;

3. prawo do administrowania (zarządzania) środkami publicznymi;

4. prawo do wydatkowania w trybie publicznoprawnym w celu zaspokojenia potrzeb publicznych w imię wspólnego dobra;

5. suwerenne prawo państwa do dzielenia się niektórymi atrybutami władzy finansowej z innymi niż państwo podmiotami publicznymi (samorządem)

Atrybuty władztwa finansowego samorządu terytorialnego

Zakres władztwa finansowego samorządu terytorialnego zależny jest każdorazowo od decyzji państwa.

Przekazanie atrybutów władztwa finansowego państwa dotyczyć może jedynie atrybutów władztwa finansowego wymienionych w pkt. 2-4.

Zakres przekazania w odniesieniu do poszczególnych atrybutów jest zmienny i zależy od decyzji państwa.

Atrybuty władztwa finansowego podmiotu publicznego

Atrybuty władztwa finansowego podmiotów publicznych i ich zakres określa każdorazowo najważniejszy akt prawny w państwie – konstytucja.

Konstytucyjnie określony zakres władztwa finansowego podmiotów publicznych jest zmienny w czasie i zależy od uwarunkowań historycznych, gospodarczych, społecznych i innych.

Władztwo finansowe państwa w Konstytucji RP – atrybut 1 –
suwerenne, samoistne i wyłączne prawo do stanowienia pieniądza krajowego jako ważnego środka płatniczego, oraz prowadzenia związanej z tym polityki pieniężnej

art. 227 Konstytucji RP

Art. 227 Konstytucji RP

1. Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza.

2. Organami Narodowego Banku Polskiego są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej oraz Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

3. Prezes Narodowego Banku Polskiego jest powoływany przez Sejm na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej, na 6 lat.

4. Prezes Narodowego Banku Polskiego nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 227 Konstytucji RP

5. W skład Rady Polityki Pieniężnej wchodzą Prezes Narodowego Banku Polskiego jako przewodniczący oraz osoby wyróżniające się wiedzą z zakresu finansów powoływane na 6 lat, w równej liczbie przez Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejm i Senat.

6. Rada Polityki Pieniężnej ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmowi równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej. Rada Polityki Pieniężnej, w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego, składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej.

7. Organizację i zasady działania Narodowego Banku Polskiego oraz szczegółowe zasady powoływania i odwoływania jego organów określa ustawa.

Władztwo finansowe państwa w Konstytucji RP – atrybut 2 – suwerenne samoistne i pierwotne prawo do stanowienia i egzekwowania danin publicznych

Art. 217 i Art. 84 Konstytucji RP

Art. 217: Nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy.

Art. 84: Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Władztwo finansowe państwa w Konstytucji RP – atrybut 3 - prawo do administrowania (zarządzania) środkami publicznymi

1. w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej państwa: art. 216 ust. 4, art. 219 -226, art. 146 ust. 4 pkt. 5 i 6, art. 204 ust. 1 pkt. 1 i 2;

2. w zakresie długu publicznego: art. 216 ust. 5, art. 220 ust. 1, art. 226 ust. 1;

3. w zakresie zarządzania mieniem państwa: art. 216 ust. 2 i 3, art. 218.

Art. 216 ust. 4: Zaciąganie pożyczek oraz udzielanie gwarancji i poręczeń finansowych przez państwo następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

Art. 219 – 226: procedura uchwalania ustawy budżetowej (odrębny wykład)

Art. 146 ust. 4 pkt. 5 i 6: W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności: **pkt. 5** - uchwala projekt budżetu państwa, **pkt. 6** - kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwala zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,

Art. 204 ust. 1 pkt. 1 i 2: Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Sejmowi: **pkt. 1** - analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej, **pkt. 2** - opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów.

Art. 216 ust. 5: Nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto. Sposób obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto oraz państwowego długu publicznego określa ustawa.

Art. 220 ust. 1: Zwiększenie wydatków lub ograniczenie dochodów planowanych przez Radę Ministrów nie może powodować ustalenia przez Sejm większego deficytu budżetowego niż przewidziany w projekcie ustawy budżetowej.

Art. 226 ust. 1: Rada Ministrów w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego przedkłada Sejmowi sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa.

Art. 216 ust. 2 - Nabywanie, zbywanie i obciążanie nieruchomości, udziałów lub akcji oraz emisja papierów wartościowych przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski lub inne państwowe osoby prawne następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie, **ust. 3 -** Ustanowienie monopolu następuje w drodze ustawy.

Art. 218: Organizację Skarbu Państwa oraz sposób zarządzania majątkiem Skarbu Państwa określa ustawa.

Władztwo finansowe państwa – atrybut 4 – prawo do wydatkowania w trybie publicznoprawnym w celu zaspokojenia potrzeb publicznych w imię wspólnego dobra

Art. 216 ust. 1: Środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie.

Władztwo finansowe samorządu terytorialnego – art. 167 i 168

Art. 167: 1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.

2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.

3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.

4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.

Art. 168: Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie.

Artykuł 9 EKSL
Zasady finansowe społeczności lokalnych

1. Społeczności lokalne mają prawo, w ramach narodowej polityki gospodarczej, do posiadania własnych wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować w ramach wykonywania swych uprawnień.

2. Wysokość zasobów finansowych społeczności lokalnych powinna być dostosowana do zakresu uprawnień przyznanych im przez Konstytucję lub przez prawo.

3. Przynajmniej część zasobów finansowych społeczności lokalnych powinna pochodzić z opłat i podatków lokalnych, których wysokość społeczności te mają prawo ustalać, w zakresie określonym ustawą.

4. Systemy finansowe, na jakich opierają się zasoby pozostające do dyspozycji społeczności lokalnych, powinny być wystarczająco zróżnicowane i elastyczne, aby mogły w miarę możliwości odpowiadać rzeczywistym zmianom zachodzącym w poziomie kosztów związanych z wykonywaniem uprawnień.

5. Ochrona społeczności lokalnych, finansowo słabszych, wymaga zastosowania procedur wyrównawczych lub działań równoważących, mających na celu korygowanie skutków nierównego podziału potencjalnych źródeł dochodów, a także wydatków, jakie te społeczności ponoszą. Procedury lub działania tego typu nie powinny ograniczać swobody podejmowania decyzji przez społeczności lokalne w zakresie ich uprawnień własnych.

6. Społeczności lokalne powinny być konsultowane, w odpowiednim trybie, co do form przyznania im zasobów pochodzących z redystrybucji dochodów.

7. O ile jest to możliwe, subwencje przyznane społecznościom lokalnym nie powinny być przeznaczane na finansowanie specyficznych projektów. Przyznanie subwencji nie może zagrażać podstawowej wolności społeczności lokalnej do swobodnego prowadzenia własnej polityki w zakresie przyznanych jej uprawnień.

8. Dla potrzeb finansowania nakładów inwestycyjnych społeczności lokalne powinny mieć dostęp do krajowego rynku kapitałowego, w granicach określonych prawem.

Pojęcie i podstawowe źródła ogólnego prawa finansowego

1. Konstytucja z 2 kwietnia 1997r.

2. Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

3. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

4. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Ustawa o finansach publicznych jako źródło prawa finansowego – zakres regulacji

Ustawa o finansach publicznych jest ustawą której nazwa wskazuje, iż jest ustawą organizującą funkcjonowanie finansów publicznych w Polsce.

Faktycznie jest to ustawa regulująca przede wszystkim materię prawa budżetowego – materię i procedurę budżetową.

Ustawa o finansach publicznych – ranga w systemie prawa

UFP jest ustawa o szczególnej randze w systemie prawa polskiego.

Ranga ta nadana została regulacją art. 219 ust. 2 Konstytucji RP:

Zasady i tryb opracowania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym powinien odpowiadać projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej **określa ustawa**.

Ustawa o finansach publicznych – historia i charakter regulacji

1. UFP z 26 listopada 1998r., zastąpiła obowiązującą do dn. 1 stycznia 1999r. Ustawę prawo budżetowe z 2 lipca 1993r.;

2. UFP z 30 czerwca 2005r., zastąpiła obowiązującą do dn. 1 stycznia 2006r. UFP jw.;

3. UFP z z dnia 27 sierpnia 2009 r., zastąpiła obowiązującą do dn. 1 stycznia 2010r. UFP jw.

Pojęcie i zakres regulacji prawa budżetowego

Prawo budżetowe to zespół norm wyznaczających sposób dochodzenia do skutku (powstawania) budżetu państwa, budżetów samorządowych oraz ustawy budżetowej i samorządowych uchwał budżetowych, a także ich wykonywania.

Zakres regulacji prawa budżetowego

1. Konstytucja RP;
2. UFP;
3. ustawę z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów
4. Regulaminy Sejmu i Senatu;
5. samorządowe ustawy ustrojowe;
6. ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;
7. ustawy o organach kontroli budżetowej, tj.:

a) ustawę z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,
b) ustawę o regionalnych izbach obrachunkowych,
c) ustawę o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
d) ustawę z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym ,
e) ustawę z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu,

8. coroczną ustawę budżetową, ewentualnie ustawę o zmianie ustawy budżetowej lub ustawę o prowizorium budżetowym.

Pojęcie budżetu państwa w UFP

Art. 110. Budżet państwa określa:

1) łączną kwotę prognozowanych podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa;
2) łączną kwotę planowanych wydatków budżetu państwa;
3) kwotę planowanego deficytu budżetu państwa wraz ze źródłami jego pokrycia;
4) łączną kwotę prognozowanych dochodów **budżetu środków europejskich;**
5) łączną kwotę planowanych wydatków budżetu środków europejskich;
6) wynik budżetu środków europejskich;
7) łączną kwotę planowanych przychodów budżetu państwa;
8) łączną kwotę planowanych rozchodów budżetu państwa;
9) planowane saldo przychodów i rozchodów budżetu państwa;
10) limit zobowiązań z tytułu zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych.

Pojęcie budżetu państwa w UFP

Art. 117. 1. Budżet środków europejskich jest rocznym **planem dochodów i podlegających refundacji wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich,** z wyłączeniem środków przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej.

2. W budżecie środków europejskich ujmuje się:

1) dochody z tytułu realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich;

2) wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich **w części podlegającej refundacji.**

Pojęcie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich

Art. 113. 1. **Różnica między dochodami a wydatkami budżetu państwa** stanowi odpowiednio **nadwyżkę budżetu państwa** albo **deficyt budżetu państwa**, z zastrzeżeniem art. 118 ust. 2.

Art. 118. 1. **Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu środków europejskich** stanowi odpowiednio **nadwyżkę budżetu środków europejskich** albo **deficyt budżetu środków europejskich.**

2. Deficyt budżetu środków europejskich albo nadwyżka środków europejskich **nie są wliczane do, odpowiednio, deficytu albo nadwyżki budżetu państwa.**

Pojęcie budżetu państwa – definicje prawne

UFP z 1998r., UFP z 2005r.:
Budżet państwa obejmuje dochody i wydatki oraz przychody i rozchody:
a) organów władzy publicznej, w tym organów administracji rządowej, organów kontroli i ochrony prawa;
b) sądów i trybunałów.

UPB:
Budżet państwa obejmuje **całość** dochodów i wydatków państwa

Dochody budżetu państwa w UFP

Art. 111. Dochodami **podatkowymi i niepodatkowymi budżetu państwa** są:

1) **podatki i opłaty,** w części, która zgodnie z odrębnymi ustawami nie stanowią dochodów jednostek samorządu terytorialnego, przychodów państwowych funduszy celowych oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;
2) **cła;**
3) wpłaty **z zysku przedsiębiorstw państwowych oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa;**
4) wpłaty z tytułu **dywidendy;**
5) wpłaty **z zysku Narodowego Banku Polskiego;**
6) wpłaty **nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczych;**
7) **dochody pobierane przez państwowe jednostki budżetowe**, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;
8) **dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze,** dotyczące składników majątkowych Skarbu Państwa, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;

9) **odsetki** od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych lub organów władzy publicznej, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;

10) odsetki od lokat terminowych ustanowionych ze środków zgromadzonych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa;

11) odsetki od udzielonych z budżetu państwa pożyczek krajowych i zagranicznych;

12) **grzywny, mandaty i inne kary pieniężne**, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;

13) **spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej** na rzecz Skarbu Państwa;

14) **dochody ze sprzedaży majątku, rzeczy i praw, niestanowiące przychodów** w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 4 lit. a i b, o ile odrębne ustawy nie stanowią inaczej;

15) inne dochody określone w odrębnych ustawach lub umowach międzynarodowych;

16) **środki europejskie** i środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b, na realizację projektów pomocy technicznej oraz środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. c i d oraz pkt 6, po ich przekazaniu na rachunek dochodów budżetu państwa;

17) odsetki wykupywane przez nabywców obligacji skarbowych lub nadwyżka wynikająca z różnicy pomiędzy ceną emisyjną a wartością nominalną zbywanych obligacji skarbowych.

Wydatki budżetu państwa

Art. 124. 1. Wydatki budżetu państwa dzielą się na następujące grupy wydatków:

1) **dotacje i subwencje;**
2) **świadczenia na rzecz osób fizycznych;**
3) **wydatki bieżące jednostek budżetowych;**
4) **wydatki majątkowe;**
5) **wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa;**
6) **wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, w tym wydatki budżetu środków europejskich;**
7) **środki własne Unii Europejskiej.**

Wydatki budżetu państwa

Art. 112. 1. Wydatki budżetu państwa są przeznaczone w szczególności na:

1) funkcjonowanie organów władzy publicznej, w tym organów administracji rządowej, organów kontroli i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów;

2) zadania wykonywane przez administrację rządową;

3) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego;

4) dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego;

5) wpłaty do budżetu Unii Europejskiej, zwane dalej "środkami własnymi Unii Europejskiej";

6) subwencje dla partii politycznych;

7) dotacje na zadania określone odrębnymi ustawami;

8) obsługę długu publicznego;

9) wkład krajowy na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich lub środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 3, 5 i 6.

2. Z budżetu państwa są finansowane zadania określone w odrębnych ustawach i umowach międzynarodowych.

Przychody i rozchody budżetu państwa

Art. 5 ust. 1 pkt. 4: przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzą z:

a) ze sprzedaży papierów wartościowych,
b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,
d) z otrzymanych pożyczek i kredytów,
e) z innych operacji finansowych;

Przychody i rozchody budżetu państwa

Art. 6. 1. Środki publiczne przeznacza się na:
1) wydatki publiczne;
2) rozchody publiczne, w tym na rozchody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Rozchodami publicznymi są:
1) spłaty otrzymanych pożyczek i kredytów;
2) wykup papierów wartościowych;
3) udzielone pożyczki i kredyty;
4) płatności wynikające z odrębnych ustaw, których źródłem finansowania są przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa;
5) inne operacje finansowe związane z zarządzaniem długiem publicznym i płynnością;
6) płatności związane z udziałami Skarbu Państwa w międzynarodowych instytucjach finansowych.

Pojęcie budżetu państwa w doktrynie

1. pojęcie budżetu państwa w ekonomicznej nauce finansów;

2. pojęcie budżetu państwa w nauce prawa finansowego.

Pojęcie budżetu państwa w doktrynie

1. definicje będące odzwierciedleniem obowiązujących przepisów prawnych;

2. definicje będące próbą uniwersalnego spojrzenia na budżet państwa.

Funkcje budżetu państwa

1. funkcja pozyskiwania środków finansowych;
2. funkcja redystrybucyjna;
3. funkcja stymulacyjna;
4. funkcja alokacyjna;
5. funkcja fiskalno-alimentacyjna (jako funkcja prawna).

Zasady budżetowe

1. jedność i powszechność budżetu państwa;
2. niefunduszowanie;
3. czasowość i uprzedniość;
4. równowaga;
5. pieniężny charakter;
6. demokratyczno-parlamentarny charakter;

Charakter prawny ustawy budżetowej

- spór o kompetencję w zakresie ustalania treści finansowej budżetu państwa
- ustawa jako jedyna właściwa forma do objęcia treści finansowej,
- zakaz obładowywania ustawy budżetowej.

Budżet państwa i ustawa budżetowa w regulacji konstytucyjnej

Cechy charakteryzujące budżet państwa i ustawę budżetową w obowiązującej Konstytucji:

1. **demokratyczno-parlamentarny charakter** (art. 219 ust. 1;
2. **formalny charakter ustawy budżetowej** (art. 219 ust. 1);
3. **roczny charakter budżetu państwa i ustawy budżetowej** (art. 219 ust.1);
4. **uprzedniość ustawy budżetowej** (art. 219 ust. 4, art. 222);
5. **szczegółowość budżetu państwa** (art. 219 ust. 2);

6. **opracowywanie projektu budżetu państwa i ustawy budżetowej wyłącznie przez Radę Ministrów (**art. 219 ust. 4, art. 221);
7. **ustawa budżetowa jako podstawa do prowadzenia gospodarki finansowej państwa przez Radę Ministrów** (art. 219 ust. 2, 3, 4, art. 222);
8. **wiążąca Sejm wielkość zaprojektowanego przez Radę Ministrów deficytu budżetowego** (art. 220 ust. 1);
9. **zakaz pokrywania deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązań w centralnym banku państwa** (art. 220 ust. 2);
11. cechy związane z procedura uchwalania ustawy budżetowej oraz odpowiedzialnością za jej wykonanie (art. 222-226)

Regulacja obowiązującej Konstytucji

Art. 219.

1. Sejm uchwala budżet państwa na rok budżetowy w formie ustawy budżetowej.

2. Zasady i tryb opracowania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym powinien odpowiadać projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej określa ustawa.

3. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać ustawa o prowizorium budżetowym. Przepisy dotyczące projektu ustawy budżetowej stosuje się odpowiednio do projektu ustawy o prowizorium budżetowym.

4. Jeżeli ustawa budżetowa albo ustawa o prowizorium budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku budżetowego, Rada Ministrów prowadzi gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy.

Art. 220.

1. Zwiększenie wydatków lub ograniczenie dochodów planowanych przez Radę Ministrów nie może powodować ustalenia przez Sejm większego deficytu budżetowego niż przewidziany w projekcie ustawy budżetowej.

2. Ustawa budżetowa nie może przewidywać pokrywania deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązania w centralnym banku państwa.

Art. 221.

Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej, ustawy o prowizorium budżetowym, zmiany ustawy budżetowej, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzielaniu gwarancji finansowych przez państwo przysługuje wyłącznie Radzie Ministrów.

Art. 222.

Rada Ministrów przedkłada Sejmowi najpóźniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego projekt ustawy budżetowej na rok następny. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest późniejsze przedłożenie projektu.

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 103. 1. Wieloletni Plan Finansowy Państwa to plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów **budżetu państwa sporządzany na cztery lata budżetowe.**

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 103 ust. 2. Wieloletni Plan Finansowy Państwa jest sporządzany w układzie obejmującym **funkcje państwa** wraz z celami i miernikami stopnia wykonania danej funkcji i uwzględnia:

1) **cele średniookresowej strategii rozwoju kraju**, o której mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;

2) kierunki polityki społeczno-gospodarczej Rady Ministrów.

Dz.U.09.84.712 j.t.
2010.01.01 zm. Dz.U.2009.157.1241 art. 73

USTAWA
z dnia 6 grudnia 2006 r.
o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
(tekst jednolity)

Rozdział 1
Przepisy ogólne
[Data ostatniej zmiany: 20 grudnia 2008]

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi.

Art. 9. Strategiami rozwoju są:

1) **długookresowa strategia rozwoju kraju** - dokument określający główne trendy, wyzwania, i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmujący okres co najmniej 15 lat;

2) **średniookresowa strategia rozwoju kraju** - dokument określający podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym, obejmujący okres 4-10 lat, realizowany przez strategie rozwoju oraz przy pomocy programów, z uwzględnieniem okresu programowania Unii Europejskiej;

3) **inne strategie rozwoju** - dokumenty określające podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju w danych obszarach wskazanych w średniookresowej strategii rozwoju kraju, odnoszące się do rozwoju regionów, rozwoju przestrzennego, sektorów lub dziedzin, realizowane przy pomocy programów.

Art. 12a. 1. Średniookresowa strategia rozwoju kraju zawiera w szczególności:

1) **diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, regionalnej i przestrzennej kraju, z uwzględnieniem stanu środowiska**;

2) **prognozę trendów** rozwojowych w okresie objętym strategią;

3) informację o sposobie uwzględnienia rekomendacji wynikających z raportu ewaluacyjnego, zawierającego szacunkową ocenę skutków strategii, sporządzonego przed rozpoczęciem jej realizacji;

4) **określenie celów strategicznych w okresie realizacji strategii w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym;**

5) wskaźniki realizacji;

6) określenie kierunków polityki państwa służących osiąganiu celów strategicznych polityki rozwoju;

7) określenie kierunków interwencji podmiotów, o których mowa w art. 3, służącej osiąganiu celów strategicznych polityki rozwoju;

8) **wyznaczenie obszarów problemowych o znaczeniu krajowym i ponadregionalnym wymagających interwencji państwa;**

9) założenia systemu realizacji oraz ram finansowych.

2. Projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju jest opracowywany i uzgadniany przez **ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego we współpracy z właściwymi ministrami.**

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 105. 1. Wieloletni Plan Finansowy Państwa stanowi podstawę przygotowywania **projektu ustawy budżetowej** na kolejny rok budżetowy.

2. W projekcie ustawy budżetowej na dany rok budżetowy, przedstawianym przez Radę Ministrów Sejmowi, **poziom deficytu nie może być większy niż poziom deficytu ustalony na ten rok budżetowy w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa.**

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest uwzględnienie wyższego poziomu deficytu. W tym przypadku Rada Ministrów jest obowiązana przedstawić Sejmowi szczegółowe wyjaśnienie.

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 106. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów projekt Wieloletniego Planu Finansowego Państwa.

2. **Rada Ministrów uchwala Wieloletni Plan Finansowy Państwa i ogłasza go w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.**

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 107. 1. Wieloletni Plan Finansowy Państwa: jest **aktualizowany przez Radę Ministrów, w drodze uchwały, corocznie, w terminie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej, i uwzględnia prognozę na kolejne trzy lata.**

2. **Aktualizacja polega na doprowadzeniu danych zawartych w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa do zgodności z ustawą budżetową na dany rok budżetowy.**

3. Aktualizacja polega również na skorygowaniu Wieloletniego Planu Finansowego Państwa w dalszych latach jego realizacji, w celu zapewnienia zgodności z kierunkami polityki społeczno-gospodarczej i średniookresową strategią rozwoju kraju.

Wieloletni Plan Finansowy Państwa

Art. 108. 1. Ministrowie, w terminie do dnia 15 kwietnia, przedkładają Ministrowi Finansów **informacje o realizacji Wieloletniego Planu Finansowego Państwa, w tym o stopniu realizacji celów.**

2. **Minister Finansów łącznie ze sprawozdaniem z wykonania ustawy budżetowej przedkłada Radzie Ministrów informację o przebiegu wykonania Wieloletniego Planu Finansowego Państwa.**

3. Informację, o której mowa w ust. 2, Rada Ministrów ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Jednostki sektora finansów publicznych

- podmioty a jednostki sektora finansów publicznych

Jednostki sektora finansów publicznych – jednostki budżetowe

Art. 11. 1. Jednostkami budżetowymi są jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które **pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego**.

2. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności.

3. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej "planem finansowym jednostki budżetowej".

Art. 11a.1. Państwowe jednostki budżetowe, dla których organem prowadzącym są organy administracji państwowej, **prowadzące działalność określoną w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty** (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) **gromadzą na wydzielonym rachunku dochody** uzyskiwane:

1) ze spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej;
2) z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie bądź użytkowaniu jednostki budżetowej;
3) z działalności wykraczającej poza zakres działalności podstawowej, określonej w statucie, polegającej między innymi na świadczeniu usług, w tym szkoleniowych i informacyjnych;
4) z opłat egzaminacyjnych, za wydawanie świadectw i certyfikatów, jak również za sprawdzanie kwalifikacji;
5) z tytułu odpłatności za wyżywienie i zakwaterowanie uczniów i młodzieży w bursach i internatach, ponoszonych przez rodziców lub opiekunów;
6) z dopłat bezpośrednich i innych płatności stosowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, otrzymanych na podstawie odrębnych przepisów.

2. Decyzje o utworzeniu rachunku, o którym mowa w ust. 1, podejmują kierownicy państwowych jednostek budżetowych, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego szkołę.

3. Dochody jednostek budżetowych, o których mowa w ust. 1, są przeznaczone na:

1) sfinansowanie wydatków bieżących i majątkowych;

2) cele wskazane przez darczyńcę;

3) remont lub odtworzenie mienia w przypadku uzyskania dochodów z tytułu wymienionego w ust. 1 pkt 2.

4. Dochody, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami **nie mogą być przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych.**

Art. 12. 1. Jednostki budżetowe, z zastrzeżeniem odrębnych ustaw, tworzą, łączą i likwidują:

1) **ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych ustaw** - państwowe jednostki budżetowe;
2) **organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego** - gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.

2. Tworząc jednostkę budżetową, organ, o którym mowa w ust. 1, nadaje jej statut, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej, oraz określa mienie przekazywane tej jednostce w zarząd.

Jednostki sektora finansów publicznych – samorządowe zakłady budżetowe

Art. 15. 1. Samorządowy zakład budżetowy odpłatnie wykonuje zadania, **pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych**,...
3. Samorządowy zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego: dotacje podmiotowe, przedmiotowe i celowe....
7. Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nadwyżkę środków obrotowych, ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.

Art. 16. 1. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego tworzy, łączy, przekształca w inną formę organizacyjno-prawną i likwiduje samorządowy zakład budżetowy.

Art. 14. **Zadania własne jednostki samorządu terytorialnego w zakresie**:

1) gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
2) dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz,
4) lokalnego transportu zbiorowego,
5) targowisk i hal targowych,
6) zieleni gminnej i zadrzewień,
7) kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,

7a) (3) pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,

8) utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania,
9) cmentarzy

- **mogą być wykonywane przez samorządowe zakłady budżetowe**.

Jednostki sektora finansów publicznych – agencje wykonawcze

Art. 18. Agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa.

Art. 19. 1. Zasady działania agencji wykonawczej określa ustawa, o której mowa w art. 18, oraz statut.
2. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, wymogi, jakie powinien spełniać statut agencji wykonawczej, w celu zapewnienia jednolitej i przejrzystej organizacji wewnętrznej agencji wykonawczych pod względem instytucjonalnym.

Art. 20. Agencja wykonawcza prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych **w niniejszej ustawie i** w ustawie, o której mowa w art. 18.

UFP:

Art. 21. 1. Podstawą gospodarki finansowej agencji wykonawczej jest **roczny plan finansowy, ...**

2. Projekt rocznego planu finansowego agencji wykonawczej **ustala jej właściwy organ w porozumieniu z ministrem sprawującym nadzór nad agencją wykonawczą. …**

4. W planie dochodów i wydatków agencji wykonawczej **planowane wydatki nie powinny być wyższe od planowanych dochodów.** Planowane wydatki mogą przekraczać planowane dochody **za zgodą ministra sprawującego nadzór nad agencją wykonawczą,** wydaną w porozumieniu z Ministrem Finansów.

7. Agencja wykonawcza może otrzymywać **dotacje z budżetu państwa**, w zakresie określonym w odrębnych ustawach.

10. Rada Ministrów może określić, **w drodze rozporządzenia,** sposób prowadzenia gospodarki finansowej agencji wykonawczych, mając na względzie potrzebę zapewnienia jednolitości zasad finansowania agencji wykonawczych oraz przestrzegania zasad jawności i przejrzystości.
informacje o jednostce

Art. 22. 1. Agencja wykonawcza jest obowiązana corocznie wpłacać do budżetu państwa, na rachunek bieżący dochodów państwowej jednostki budżetowej obsługującej ministra sprawującego nadzór nad tą agencją, **nadwyżkę środków finansowych ustaloną na koniec roku, pozostającą po uregulowaniu zobowiązań podatkowych,** ....

Jednostki sektora finansów publicznych – instytucje gospodarki budżetowej

Art. 23. 1. Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która:

1) odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania;

2) pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów.

2. Instytucja gospodarki budżetowej może być tworzona przez:

1) ministra lub Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, za zgodą Rady Ministrów, udzieloną na jego wniosek;

2) organ lub kierownika jednostki, o których mowa w art. 139 ust. 2, jako organu wykonującego funkcje organu założycielskiego.

5. Instytucja gospodarki budżetowej **uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.**

Art. 24. 1. Instytucja gospodarki budżetowej **może otrzymywać dotacje z budżetu państwa na realizację zadań publicznych, jeżeli odrębne ustawy tak stanowią**

.

2. Podstawą gospodarki finansowej instytucji gospodarki budżetowej jest roczny plan finansowy...

3. **Koszty instytucji gospodarki budżetowej mogą być ponoszone tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących uzyskane przychody oraz środki z poprzedniego okresu.**

Jednostki sektora finansów publicznych - fundusze celowe

Art. 29. 1. Państwowy fundusz celowy jest **tworzony na podstawie odrębnej ustawy.**

2. Przychody państwowego funduszu celowego **pochodzą ze środków publicznych, a koszty są ponoszone na realizację wyodrębnionych zadań państwowych.**

3. Państwowy fundusz celowy **nie posiada osobowości prawnej.**

4. Państwowy fundusz celowy **stanowi wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje minister wskazany w ustawie tworzącej fundusz albo inny organ wskazany w tej ustawie.**

5. Do państwowych funduszy celowych nie zalicza się funduszy, których jedynym źródłem przychodów, z wyłączeniem odsetek od rachunku bankowego i darowizn, jest dotacja z budżetu państwa.

6. Podstawą gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego jest roczny plan finansowy.

7. Ze środków państwowego funduszu celowego mogą być **udzielane pożyczki jednostkom samorządu terytorialnego, jeżeli ustawa tworząca fundusz tak stanowi.**

8. Koszty państwowego funduszu celowego mogą być pokrywane tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa i pozostałości środków z okresów poprzednich.

Procedura budżetowa – rola Rady Ministrów

Opracowywanie budżetu państwa:

1. **Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej – wyłącznie Rada Ministrów** (art. 221 Konstytucji)

Art. 221: Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej, ustawy o prowizorium budżetowym, zmiany ustawy budżetowej, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzielaniu gwarancji finansowych przez państwo przysługuje wyłącznie Radzie Ministrów.

2. Uchwalanie projektu budżetu państwa

Art. 146 ust. 4 : W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:
.....
5) uchwala projekt budżetu państwa,

Procedura budżetowa – rola Rady Ministrów

3. Przedstawienie Sejmowi projektu ustawy budżetowej Sejmowi w określonym terminie

Art. 222: Rada Ministrów przedkłada Sejmowi najpóźniej **na 3 miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego projekt ustawy budżetowej na rok następny.** W wyjątkowych przypadkach możliwe jest późniejsze przedłożenie projektu.

Procedura budżetowa – rola Rady Ministrów

Wykonanie ustawy budżetowej i odpowiedzialność za jej wykonanie

Art. 146 ust. 4: W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:

.....

6) **kieruje wykonaniem** budżetu państwa oraz uchwala zamknięcie rachunków państwowych i **sprawozdanie z wykonania budżetu**

Art. 226. 1. Rada Ministrów w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego przedkłada Sejmowi **sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej** wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa.

2. Sejm rozpatruje przedłożone sprawozdanie i po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli podejmuje, w ciągu 90 dni od dnia przedłożenia Sejmowi sprawozdania, **uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów absolutorium.**

Procedura budżetowa – rola Rady Polityki Pieniężnej

Art. 227 ust. 6: Rada Polityki Pieniężnej ustala corocznie **założenia polityki pieniężnej** i przedkłada je do wiadomości Sejmowi równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej.

Rada Polityki Pieniężnej, **w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego, składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej.**

Procedura budżetowa – rola NIK

Art. 204. ust. 1: Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Sejmowi:

1) analizę wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej,
2) opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów
.....

Art. 203. ust. 1: Najwyższa Izba Kontroli kontroluje działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.
....

Procedura budżetowa – rola Sejmu

- tryb uchwalania ustawy budżetowej analogiczny do trybu uchwalania ustaw zwykłych (art. 119-120 Konstytucji)

- wyjątek: Konstytucja nie określa bezpośrednio terminu w jakim **parlament** jest zobowiązany uchwalić ustawę budżetową

Art. 225: Jeżeli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia **Sejmowi** projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.

Procedura budżetowa – rola Sejmu

Art. 119 1. Sejm **rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.**
2. Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozpatrywania go przez Sejm przysługuje **wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.**
3. Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.
4. Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.

Art. 120. Sejm uchwala ustawy **zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów,** chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

Procedura budżetowa – rola Senatu

Zasady uchwalania ustaw zwykłych:

Art. 121. 1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.
2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości.
Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.
3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Procedura budżetowa – rola Senatu

Wyjątki względem procedury uchwalania ustaw zwykłych:

- art. 223: Senat może uchwalić poprawki do ustawy budżetowej w ciągu 20 dni od dnia przekazania jej Senatowi.

- nie może odrzucić ustawy budżetowej w całości

Procedura budżetowa – ograniczenia roli Sejmu, Senatu i RM

Art. 220.1. Zwiększenie wydatków lub ograniczenie dochodów planowanych przez Radę Ministrów **nie może powodować ustalenia przez Sejm większego deficytu budżetowego niż przewidziany w projekcie ustawy budżetowej.**

2. Ustawa budżetowa **nie może przewidywać pokrywania deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązania w centralnym banku państwa.**

Art. 216 ust. 5: Nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których **państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.** Sposób obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto oraz państwowego długu publicznego określa ustawa.

Procedura budżetowa – rola Prezydenta

Zasady uchwalania ustaw zwykłych:

Art. 122 ust.2: Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją. Prezydent Rzeczypospolitej nie może odmówić podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.

4. Prezydent Rzeczypospolitej odmawia podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodną z Konstytucją. Jeżeli jednak niezgodność z Konstytucją dotyczy poszczególnych przepisów ustawy, a Trybunał Konstytucyjny nie orzeknie, że są one nierozerwalnie związane z całą ustawą, Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu, podpisuje ustawę z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją albo zwraca ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności.

Procedura budżetowa – rola Prezydenta

Art. 122 ust. 5. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3, może z umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia. Po ponownym uchwaleniu ustawy przez Sejm większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 7 dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W razie ponownego uchwalenia ustawy przez Sejm Prezydentowi Rzeczypospolitej nie przysługuje prawo wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3.

Procedura budżetowa – rola Prezydenta

Wyjątki względem procedury uchwalania ustaw zwykłych:
- 7 dni na podpisanie ustawy budżetowej;
- brak zastosowania art. 122 ust. 5;
- 2 miesięczny czas na orzeczenie trybunału Konstytucyjnego.

Art. 224. 1. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje w ciągu 7 dni ustawę budżetową albo ustawę o prowizorium budżetowym przedstawioną przez Marszałka Sejmu. Do ustawy budżetowej i ustawy o prowizorium budżetowym nie stosuje się przepisu art. 122 ust. 5.
2. W przypadku zwrócenia się Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy budżetowej albo ustawy o prowizorium budżetowym przed jej podpisaniem, Trybunał orzeka w tej sprawie nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku w Trybunale.

Zasady gospodarki finansowej jst. w Konstytucji RP

- zapewnienie jst. **udziału w dochodach publicznych, odpowiednio do przypadających im zadań** (art. 167 ust. 1);

- określenie, że dochodami j.s.t. są ich **dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa** (art. 167 ust. 2);

- wskazanie, że **źródła dochodów j.s.t. określone są w ustawie** (art. 167 ust. 3);

- zagwarantowanie, że **zmiany w zakresie zadań i kompetencji j.s.t. następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych** (art. 167 ust. 4);

- ustalenie, że jednostki samorządowe mają prawo **ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie** (art. 168).

Pojęcie budżetu samorządu

UFP: Art. 211.

1. **Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki.**

2. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany na rok budżetowy.

3. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy.

4. Podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym jest uchwała budżetowa.

Dochody budżetu samorządowego

Art. 216. ust. 1 UFP: Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego określa odrębna ustawa.

USTAWA z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

Art. 1. Ustawa określa:

1) źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów;

2) zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Dochody budżetu samorządowego (UDS)

UDS: Art. 3. 1. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są:

1) dochody własne;
2) subwencja ogólna;
3) dotacje celowe z budżetu państwa.

2. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również **udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.**

3. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być:

1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
3) inne środki określone w odrębnych przepisach.

Dochody budżetu gminnego

Art. 4. 1. Źródłami dochodów własnych gminy są:

1) **wpływy z podatków:** od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;

2) **wpływy z opłat:** skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów, eksploatacyjnej, innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;

3) **dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;**

4) dochody **z majątku gminy;**

5) **spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;**

6) dochody **z kar pieniężnych i grzywien;**

7) **5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa** w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;

8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę;

9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;

10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy;

11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;

12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Dochody budżetu gminnego

Art. 4:
2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi **39,34 %...**

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi **6,71 %.**

Dochody budżetu powiatowego

Art. 5. 1. Źródłami dochodów własnych powiatu są:
1) **wpływy z opłat** stanowiących dochody powiatu;
2) **dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych;**
3) dochody **z majątku powiatu;**
4) **spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;**
5) dochody **z kar pieniężnych i grzywien;**
6) **5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa** w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
7) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat;
8) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;
9) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
10) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
11) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

Dochody budżetu powiatowego

Art. 5:

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu wynosi **10,25 %.**

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze powiatu, wynosi **1,40 %**.

Dochody budżetu wojewódzkiego

Art. 6. 1. Źródłami dochodów własnych województwa są:
1) **dochody uzyskiwane przez wojewódzkie jednostki budżetowe oraz wpłaty od wojewódzkich zakładów budżetowych;**
2) dochody **z majątku województwa;**
3) **spadki, zapisy i darowizny na rzecz województwa;**
4) dochody **z kar pieniężnych i grzywien;**
5) **5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa** w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami;
6) odsetki od pożyczek udzielanych przez województwo;
7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody województwa;
8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych województwa, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
9) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
10) inne dochody należne województwu na podstawie odrębnych przepisów.

Dochody budżetu wojewódzkiego

Art. 6:

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze województwa wynosi **1,60 %**.

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze województwa, wynosi **14,75 %**.

Subwencje

Art. 7. 1. Subwencja ogólna składa się z części:

1) **dla gmin:**

a) wyrównawczej,

b) równoważącej;

2) **dla powiatów:**

a) wyrównawczej,

b) równoważącej;

3) **dla województw:**

a) wyrównawczej,

b) regionalnej;

4) **oświatowej - dla gmin, powiatów i województw.**

2. Jednostki samorządu terytorialnego dokonują, na zasadach określonych w ustawie, **wpłat do budżetu państwa.**

3. **O przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.**

Dotacje

Art. 8. 1. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być dotacje celowe z budżetu państwa na:

1) zadania z zakresu administracji rządowej oraz na inne zadania zlecone ustawami;
2) zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
3) usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
4) finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
5) realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

2. Dochodami powiatu są dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań straży i inspekcji, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

3. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów.

4. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.

Wydatki budżetu jst. (UFP cd.)

2. Wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego są przeznaczone na realizację zadań określonych w odrębnych przepisach, a w **szczególności na:**

1) **zadania własne** jednostek samorządu terytorialnego;

2) **zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami** jednostkom samorządu terytorialnego;

3) zadania **przejęte** przez jednostki samorządu terytorialnego **do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;**

4) zadania **realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;**

5) **pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego**, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;

6) **programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.**

Art. 7. 1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,

2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,

3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz,

3a) (1) działalności w zakresie telekomunikacji,

4) lokalnego transportu zbiorowego,

5) ochrony zdrowia,

6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,

7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,

8) edukacji publicznej,

9) (2) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,

11) targowisk i hal targowych,

12) zieleni gminnej i zadrzewień,

13) cmentarzy gminnych,

14) (3) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,

15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,

16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,

17) (4) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;

18) promocji gminy,

Art. 4. 1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

1) edukacji publicznej,
2) promocji i ochrony zdrowia,
3) pomocy społecznej,
4) polityki prorodzinnej,
5) wspierania osób niepełnosprawnych,
6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
7) (3) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
8) kultury fizycznej i turystyki,
9) geodezji, kartografii i katastru,
10) gospodarki nieruchomościami,
11) administracji architektoniczno-budowlanej,
12) gospodarki wodnej,
13) ochrony środowiska i przyrody,
14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
16) (4) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
18) ochrony praw konsumenta,
19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
20) obronności,
21) promocji powiatu,
22) (5) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),
23) (6) działalności w zakresie telekomunikacji.

Art. 14. 1. Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie:

1) edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego,
2) promocji i ochrony zdrowia,
3) (15) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
4) pomocy społecznej,
5) polityki prorodzinnej,
6) modernizacji terenów wiejskich,
7) zagospodarowania przestrzennego,
8) ochrony środowiska,
9) (16) gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
10) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
11) kultury fizycznej i turystyki,
12) ochrony praw konsumentów,
13) obronności,
14) bezpieczeństwa publicznego,
15) przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy,
15a) (17) działalności w zakresie telekomunikacji.

Wydatki budżetu jst.

Art. 218. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane **dotacje podmiotowe, o ile odrębne ustawy tak stanowią.**

Art. 219. 1. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane **dotacje przedmiotowe dla samorządowych zakładów budżetowych...**
2. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane **dotacje przedmiotowe również innym podmiotom niż wymienione w ust. 1, o ile odrębne przepisy tak stanowią.**

Art. 220. 1. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być udzielona **innym jednostkom samorządu terytorialnego pomoc finansowa w formie dotacji celowej lub pomoc rzeczowa.**

Wydatki budżetu jst.

Art. 221. 1. **Podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku** mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego **dotacje celowe na cele publiczne, związane z realizacją zadań tej jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań.**

2. Zlecenie zadania i udzielenie dotacji następuje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. **o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**, a jeżeli dotyczy ono innych zadań niż określone w tej ustawie - **na podstawie umowy** jednostki samorządu terytorialnego z podmiotem, o którym mowa w ust. 1.

Nadwyżka i deficyt budżetu jst. (UFP cd.)

Art. 217. 1. **Różnica między dochodami a wydatkami** budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio **nadwyżkę** budżetu jednostki samorządu terytorialnego albo **deficyt** budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być sfinansowany **przychodami** pochodzącymi z:

1) sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego;
2) kredytów;
3) pożyczek;
4) prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego;
5) nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego z lat ubiegłych;
6) wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Procedura budżetowa jst. (UFP cd.)

Art. 233. Inicjatywa **w sprawie sporządzenia projektu uchwały:**

1) **budżetowej,**
2) o prowizorium budżetowym,
3) o zmianie uchwały budżetowej

- przysługuje wyłącznie **zarządowi jednostki samorządu terytorialnego.**

Procedura budżetowa jst.

Art. 238. 1. **Zarząd jednostki samorządu terytorialnego sporządza i przedkłada projekt uchwały budżetowej:**

1) **organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego,**
2) **regionalnej izbie obrachunkowej - celem zaopiniowania**

- do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Wraz z projektem uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedkłada **organowi stanowiącemu** jednostki samorządu terytorialnego i regionalnej izbie obrachunkowej:

1) **uzasadnienie do projektu uchwały budżetowej;**
2) inne materiały określone w uchwale, o której mowa w art. 234.

3. **Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego jest obowiązany przedstawić, przed uchwaleniem budżetu, organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.**

Procedura budżetowa jst.

Art. 239. Uchwałę budżetową organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje **przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach - nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego.**

Procedura budżetowa jst.

Art. 240. 1. Do czasu podjęcia uchwały budżetowej, jednak nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego, **podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały budżetowej przedstawiony organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego**, o którym mowa w art. 238 ust. 1.

2. **Bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może wprowadzić w projekcie uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego zmian powodujących zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego.**

3. **W przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej w terminie, o którym mowa w ust. 1, regionalna izba obrachunkowa, w terminie do końca lutego roku budżetowego, ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zadań własnych oraz zadań zleconych.** Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały, o której mowa w ust. 1.